

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ
ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2023
ΕΡΕΥΝΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ
Αποτελέσματα για την Κύπρο

Λευκωσία - Κύπρος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Σύνοψη	2
2. Κριτήρια χορήγησης δανείων (προσφορά δανείων)	4
2.1. Κριτήρια χορήγησης δανείων ή πιστωτικών ορίων προς επιχειρήσεις	4
2.2. Κριτήρια χορήγησης στεγαστικών δανείων προς νοικοκυριά	5
2.3. Κριτήρια χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά	6
2.4. Προσδοκίες για το επόμενο τρίμηνο	6
3. Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων	7
3.1. Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων ή πιστωτικών ορίων προς επιχειρήσεις.....	7
3.2. Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης στεγαστικών δανείων προς νοικοκυριά	8
3.3. Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά	9
4. Απορριφθείσες αιτήσεις	10
5. Ζήτηση δανείων	11
5.1. Ζήτηση δανείων ή πιστωτικών ορίων από επιχειρήσεις	11
5.2. Ζήτηση δανείων από νοικοκυριά για στεγαστικά δάνεια	12
5.3. Ζήτηση δανείων από νοικοκυριά για καταναλωτικά και λοιπά δάνεια	13
5.4. Προσδοκίες για το επόμενο τρίμηνο	13
6. Σημειώσεις	14

1. Σύνοψη

Τα αποτελέσματα της Έρευνας Τραπεζικών Χορηγήσεων (ΕΤΧ) Οκτωβρίου 2023 (Έρευνα)¹ καταγράφουν τις μεταβολές στα κριτήρια χορήγησης και στη ζήτηση δανείων που σημειώθηκαν στην Κύπρο το τρίτο τρίμηνο του 2023 σε σύγκριση με το δεύτερο τρίμηνο του 2023. Παρουσιάζουν επίσης τις μεταβολές που αναμένεται να σημειωθούν το τέταρτο τρίμηνο του 2023 σε σύγκριση με το τρίτο τρίμηνο του έτους. Τονίζεται ότι, τα αποτελέσματα αντικατοπτρίζουν τις αντιλήψεις και προσδοκίες των συμμετεχουσών στην έρευνα τραπεζών και δεν αντικατοπτρίζουν όποιες αντιλήψεις, προσδοκίες ή εκτιμήσεις της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου (ΚΤΚ) (βλ. Σημειώσεις).

Επιγραμματικά, το τρίτο τρίμηνο του 2023 τα κριτήρια χορήγησης δανείων προς επιχειρήσεις παρέμειναν αμετάβλητα, στα ίδια αυστηρά επίπεδα που ίσχυαν το προηγούμενο τρίμηνο ενώ έγιναν αυστηρότερα στις κατηγορίες δανείων προς νοικοκυριά. Παράλληλα, σύμφωνα με την Έρευνα, συνεχίζεται η μείωση στη ζήτηση δανείων τόσο από επιχειρήσεις όσο και από νοικοκυριά, η οποία εν μέρει αποδίδεται από τις ίδιες τις συμμετέχουσες τράπεζες στο αυξημένο γενικό επίπεδο των επιτοκίων, στη μειωμένη ζήτηση για χρηματοδότηση πάγιων επενδύσεων και στη μείωση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών.

Σύνοψη αποτελεσμάτων ΕΤΧ, Οκτώβριος 2023	Κύπρος	
	3 ^ο τρίμηνο 2023	4 ^ο τρίμηνο 2023 (προσδοκίες)
Κριτήρια χορήγησης δανείων		
Επιχειρήσεις	Αμετάβλητα	Αυστηρότερα
Νοικοκυριά		
- Στεγαστικά δάνεια	Αυστηρότερα	Αυστηρότερα
- Καταναλωτικά και λοιπά δάνεια	Αυστηρότερα	Αυστηρότερα
Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις για τη χορήγηση δανείων		
Επιχειρήσεις	Αυστηρότεροι	*
Νοικοκυριά		
- Στεγαστικά δάνεια	Αμετάβλητοι	*
- Καταναλωτικά και λοιπά δάνεια	Αυστηρότεροι	*
Ζήτηση δανείων		
Επιχειρήσεις	Μείωση	Μείωση
Νοικοκυριά		
- Στεγαστικά δάνεια	Μείωση	Μείωση
- Καταναλωτικά και λοιπά δάνεια	Μείωση	Μείωση

* Η έρευνα δεν περιλαμβάνει ερωτήσεις σχετικά με τις αναμενόμενες αλλαγές στους όρους και τις προϋποθέσεις χορήγησης δανείων.

Πηγή: ΚΤΚ

¹ - Η παρούσα ΕΤΧ διεξήχθη κατά την περίοδο 15 Σεπτεμβρίου – 2 Οκτωβρίου 2023. Στην ανάλυση των αποτελεσμάτων για την Κύπρο χρησιμοποιείται ο δείκτης διάχυσης (diffusion index). Περαιτέρω πληροφορίες παρουσιάζονται στην περιγραφή της μεθοδολογίας της εν λόγω έρευνας [εδώ](#).
 - Στα γραφήματα της παρούσας έκθεσης, στις περιπτώσεις που δεν διακρίνονται συγκεκριμένες γραμμές ή ράβδοι στα διαγράμματα, ο δείκτης διάχυσης βρίσκεται στο 0 για το συγκεκριμένο τρίμηνο και μπορεί να υποδηλοί ότι, είτε δεν σημειώθηκε μεταβολή από το προηγούμενο τρίμηνο, είτε ότι οι απαντήσεις των τραπεζών αντισταθμίζονται μεταξύ τους.
 - Η ανάλυση των αποτελεσμάτων της αντίστοιχης έρευνας για τη ζώνη του ευρώ είναι διαθέσιμη [εδώ](#).

Αναλυτικότερα και σύμφωνα με την Έρευνα, από πλευράς προσφοράς δανείων, κατά το **τρίτο τρίμηνο του 2023, τα κριτήρια χορήγησης δανείων² προς επιχειρήσεις παρέμειναν αμετάβλητα**, για δεύτερο συνεχόμενο τρίμηνο. Όπως και το προηγούμενο τρίμηνο, όλοι οι παράγοντες που επηρεάζουν τα κριτήρια χορήγησης επιχειρηματικών δανείων, είχαν ουδέτερο αντίκτυπο σ' αυτά. Παράλληλα, **τα κριτήρια χορήγησης δανείων προς νοικοκυριά, τόσο για στεγαστικά δάνεια όσο και για καταναλωτικά και λοιπά δάνεια, έγιναν αυστηρότερα** λόγω της αντίληψης των τραπεζών για αυξημένο πιστωτικό κίνδυνο. Συγκεκριμένα, η αντίληψη των τραπεζών για αυξημένο κίνδυνο όσον αφορά τα δάνεια προς νοικοκυριά σχετιζόταν με τη γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές καθώς και με τη φερεγγυότητα των δανειοληπτών. Στο παρόν αβέβαιο οικονομικό περιβάλλον, οι τράπεζες φαίνεται να συνεχίζουν να εφαρμόζουν ορθολογιστικές πολιτικές δανειοδότησης και να επιδεικνύουν ιδιαίτερη προσοχή στην αξιολόγηση των δανειοληπτών.

Κατά το τρίτο τρίμηνο του 2023, περαιτέρω αυστηροποίηση καταγράφηκε στους συνολικούς όρους και προϋποθέσεις χορήγησης νέων δανείων ή πιστωτικών ορίων³ προς επιχειρήσεις που αφορούσε αύξηση του επιτοκιακού περιθωρίου (δηλ. τη διαφορά έναντι σχετικού επιτοκίου αναφοράς) των τραπεζών για νέα επιχειρηματικά δάνεια υψηλότερου κινδύνου. Αντίθετα, σε καθαρή βάση, καταγράφηκε μείωση του περιθωρίου για τα συνήθη νέα επιχειρηματικά δάνεια. Ο αυξημένος ανταγωνισμός από άλλα τραπεζικά ιδρύματα συνέχισε και αυτό το τρίμηνο να συγκρατεί την αυστηροποίηση των συνολικών όρων και προϋποθέσεων χορήγησης νέων επιχειρηματικών δανείων, ενώ οι υπόλοιποι παράγοντες είχαν, σε καθαρή βάση, ουδέτερο αντίκτυπο. **Όσον αφορά τα νοικοκυριά, οι συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης των νέων στεγαστικών δανείων παρέμειναν, σε καθαρή βάση, αμετάβλητοι**, αλλά καταγράφηκε καθαρή αύξηση στο περιθώριο των τραπεζών για εκείνα τα νέα στεγαστικά δάνεια που έχουν υψηλότερο κίνδυνο. **Οι συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης νέων καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά, από την άλλη, έγιναν αυστηρότεροι**, λόγω της αντίληψης των τραπεζών για αυξημένο κίνδυνο. Συγκεκριμένα, καταγράφηκε αύξηση του περιθωρίου επιτοκίου των τραπεζών τόσο για τα συνήθη νέα καταναλωτικά και λοιπά δάνεια προς νοικοκυριά όσο και για τα δάνεια υψηλότερου κινδύνου.

Από πλευράς ζήτησης δανείων, **κατά το τρίτο τρίμηνο του 2023, η καθαρή ζήτηση δανείων από επιχειρήσεις στην Κύπρο κατέγραψε περαιτέρω μείωση. Περαιτέρω μείωση στην καθαρή ζήτηση δανείων καταγράφηκε και από νοικοκυριά, για όλες τις κατηγορίες δανείων, αλλά σε μεγαλύτερο βαθμό σε σχέση με τις επιχειρήσεις.** Σύμφωνα με την Έρευνα, η μείωση της καθαρής ζήτησης επιχειρηματικών δανείων το τρίτο τρίμηνο του 2023 συνεχίζει να αντανακλά την αρνητική επίδραση των υψηλότερων δανειστικών επιτοκίων, λόγω της περιοριστικής νομισματικής πολιτικής στη ζώνη του ευρώ, καθώς και τη μειωμένη ζήτηση για χρηματοδότηση πάγιων επενδύσεων. Οι επιχειρήσεις επιδεικνύουν και αυτό το τρίμηνο αναβλητικότητα στην προώθηση μακροπρόθεσμων επενδυτικών σχεδίων, με τη ζήτηση του δανεισμού τους να εστιάζεται κυρίως στις αυξημένες ανάγκες τους για χρηματοδότηση αποθεμάτων και κεφαλαίων κίνησης, λόγω αυξημένων λειτουργικών εξόδων. Όσον αφορά τα νοικοκυριά, η καθαρή μείωση της ζήτησης για στεγαστικά δάνεια οφείλεται, σύμφωνα με την Έρευνα, στο αυξημένο γενικό επίπεδο των επιτοκίων, στην επιδείνωση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών και, σε μικρότερο βαθμό, στις λιγότερο ευνοϊκές εκτιμώμενες προοπτικές της αγοράς κατοικιών. Αντίστοιχα, η μείωση της ζήτησης για καταναλωτικά και λοιπά δάνεια αποδίδεται από τις τράπεζες, στα υψηλότερα επιτόκια, στη μείωση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών, στη μείωση των δαπανών για αγορά διαρκών καταναλωτικών αγαθών αλλά και, για πρώτη φορά, στη μείωση καταναλωτικών δαπανών οι οποίες χρηματοδοτούνται από δάνεια με προσημείωση ακινήτου.

Για το τέταρτο τρίμηνο του 2023, οι τράπεζες αναμένουν αυστηρότερα κριτήρια χορήγησης δανείων και περαιτέρω μείωση της ζήτησης δανείων στην Κύπρο, τόσο για δάνεια που αφορούν επιχειρήσεις όσο και για όλες τις κατηγορίες δανείων που αφορούν νοικοκυριά.

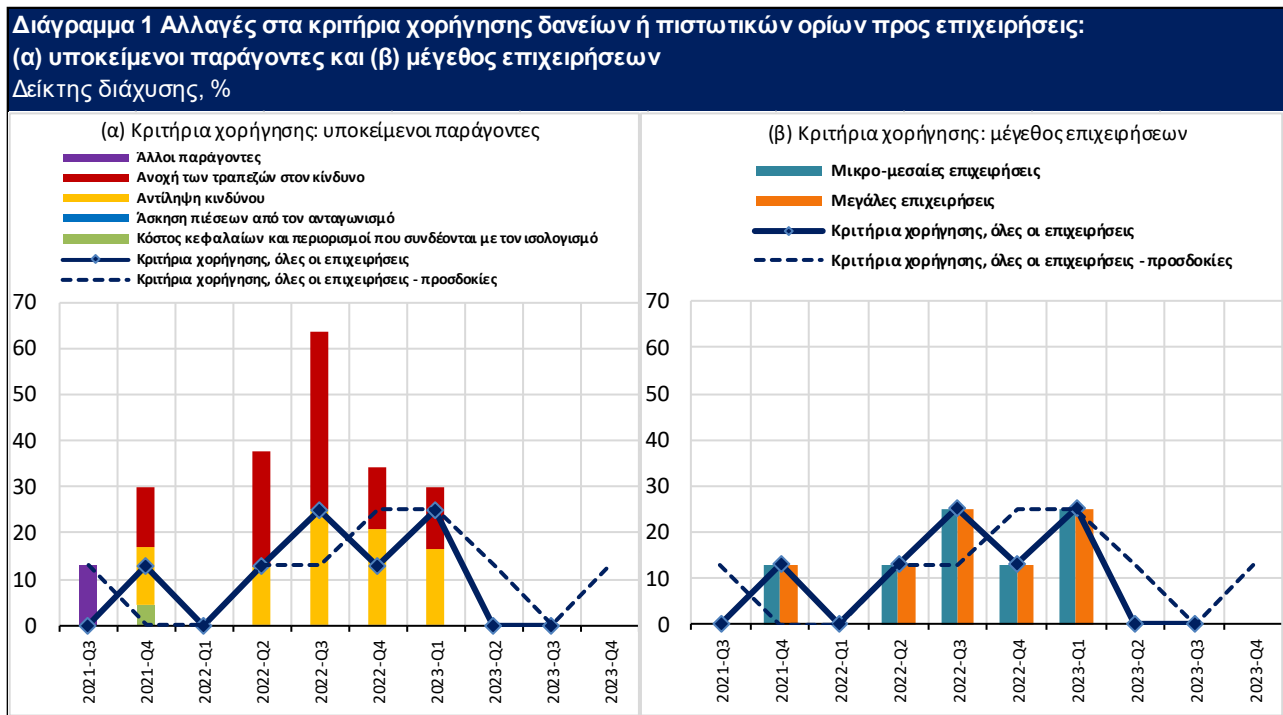
² Τα κριτήρια χορήγησης δανείων αποτελούν τις εσωτερικές κατευθυντήριες γραμμές ή τα κριτήρια μιας τράπεζας για την έγκριση δανείου. Τόσο τα νέα δάνεια όσο και η αναχρηματοδότηση δανείων, δηλαδή η παράταση στη διάρκεια ενός δανείου ή η αύξηση του ποσού του δανείου, λαμβάνονται υπόψη. Θεσπίζονται πριν από την έναρξη της διαπραγμάτευσης για τους όρους και προϋποθέσεις χορήγησης δανείου και πριν από την απόφαση για έγκριση/απόρριψη του δανείου. Καθορίζουν τους τύπους των δανείων που η τράπεζα θεωρεί επιθυμητούς ή μη, τις προτεραιότητες από γεωγραφική ή τομεακή άποψη, τις εξασφαλίσεις που θεωρούνται αποδεκτές ή μη, κτλ. Τα κριτήρια χορήγησης δανείων προσδιορίζουν τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά του δανειολήπτη βάσει των οποίων μπορεί να ληφθεί ένα δάνειο.

³ Οι όροι και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων αφορούν τις προϋποθέσεις ενός δανείου (νέο δάνειο ή αναχρηματοδότηση δανείου) το οποίο η τράπεζα είναι πρόθυμη να χορηγήσει, δηλαδή τους όρους και προϋποθέσεις του δανείου που στην ουσία έχει εγκριθεί, όπως ορίζονται στη δανειακή σύμβαση μεταξύ της τράπεζας (δανειστή) και του δανειολήπτη. Οι όροι και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων εξαρτώνται από τα χαρακτηριστικά του δανειολήπτη και μπορεί να μεταβάλλονται παράλληλα με τα κριτήρια χορήγησης δανείων ή ανεξάρτητα από αυτά.

2. Κριτήρια χορήγησης δανείων (προσφορά δανείων)

2.1. Κριτήρια χορήγησης δανείων ή πιστωτικών ορίων προς επιχειρήσεις⁴

Κατά το τρίτο τρίμηνο του 2023, τα κριτήρια χορήγησης δανείων προς επιχειρήσεις στην Κύπρο παρέμειναν αμετάβλητα, εξέλιξη σύμφωνη με τις προσδοκίες που είχαν διατυπωθεί στην έρευνα του προηγούμενου τριμήνου. Είναι το δεύτερο συνεχόμενο τρίμηνο που τα κριτήρια χορήγησης επιχειρηματικών δανείων παραμένουν στα αυστηρότερα επίπεδα που έφτασαν το πρώτο τρίμηνο του 2023. Όπως και το προηγούμενο τρίμηνο, όλοι οι υποκείμενοι παράγοντες είχαν ουδέτερο αντίκτυπο στα κριτήρια χορήγησης των εν λόγω δανείων κατά το τρίτο τρίμηνο του 2023 (βλ. **Διάγραμμα 1(α)**). Σημειώνεται ότι, τα κριτήρια χορήγησης δανείων κατά το υπό αναφορά τρίμηνο, παρέμειναν αμετάβλητα τόσο για δάνεια προς μικρομεσαίες όσο και για δάνεια προς μεγάλες επιχειρήσεις (βλ. **Διάγραμμα 1(β)**).

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στα κριτήρια δανεισμού, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αυστηροποίηση των κριτηρίων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί χαλάρωση των κριτηρίων δανεισμού και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

"**Κόστος κεφαλαίων και περιορισμοί που συνδέονται με τον ισολογισμό**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Κεφάλαιο και κόστος που σχετίζεται με την κεφαλαιακή θέση", "ικανότητα πρόσβασης σε χρηματοδότηση μέσω της αγοράς" και "Κατάσταση ρευστότητας" των τραπεζών.

"**Άσκηση πιέσεων από τον ανταγωνισμό**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Ανταγωνισμός από άλλα τραπεζικά ιδρύματα", "Ανταγωνισμός από μη τραπεζικά ιδρύματα" και "Ανταγωνισμός από χρηματοδότηση μέσω της αγοράς".

"**Αντίληψη κινδύνου**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές", "Κατάσταση και προοπτικές που αφορούν συγκεκριμένους κλάδους ή εταιρείες/φερεγγυότητα δανειολήπτη" και "Κίνδυνος όσον αφορά τις ζητούμενες εξασφαλίσεις".

Οι "**Άλλοι παράγοντες**" αφορούν επιπρόσθετους παράγοντες που ανέφεραν συμμετέχουσες τράπεζες ότι συνετέλεσαν στην αλλαγή των κριτηρίων χορήγησης των εν λόγω δανείων.

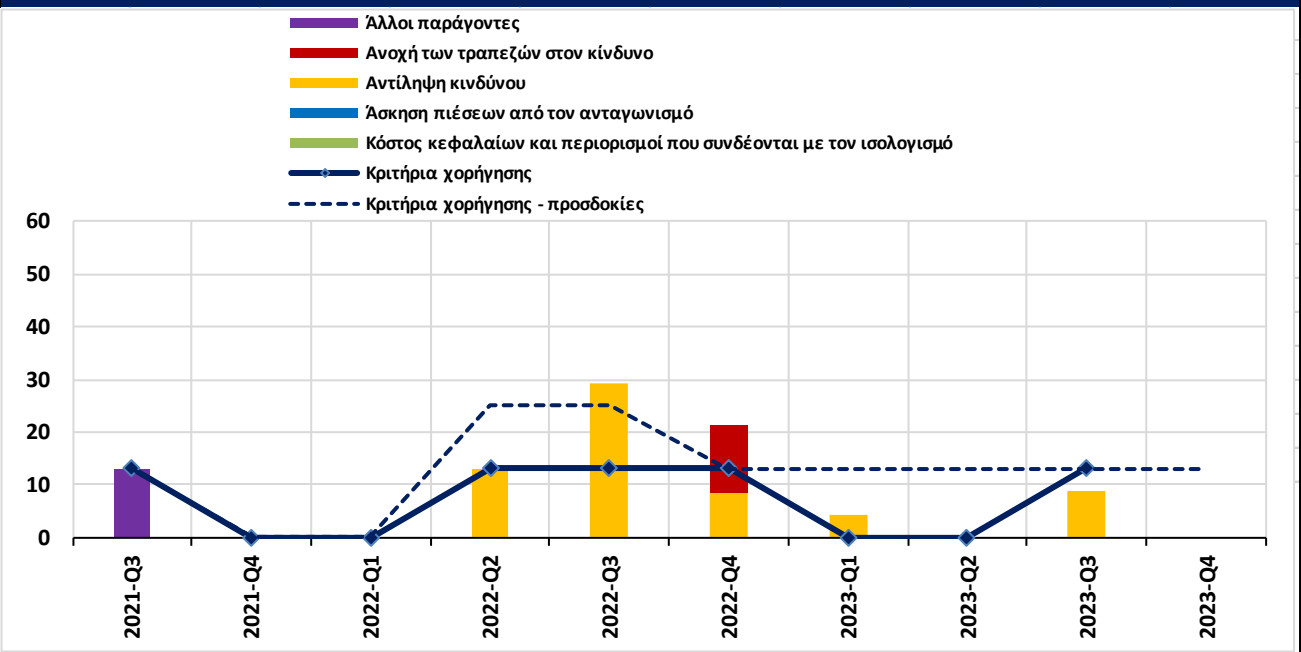
⁴ Ο όρος «επιχειρήσεις» αναφέρεται σε μη-χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις.

2.2. Κριτήρια χορήγησης στεγαστικών δανείων προς νοικοκυριά

Αυστηρότερα έγιναν τα κριτήρια χορήγησης στεγαστικών δανείων κατά το τρίτο τρίμηνο του 2023, μετά από δύο τρίμηνα κατά τα οποία είχαν παραμείνει αμετάβλητα. Η εξέλιξη αυτή ήταν σύμφωνη με τις προσδοκίες που είχαν διατυπωθεί στην Έρευνα του προηγούμενου τριμήνου. Σύμφωνα με την Έρευνα, η αυστηροποίηση αντανακλά την αντίληψη των τραπεζών για αυξημένο κίνδυνο σε σχέση με τη γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές, καθώς και με τη φερεγγυότητα των δανειοληπτών (βλ. **Διάγραμμα 2**).

Διάγραμμα 2 Αλλαγές στα κριτήρια χορήγησης στεγαστικών δανείων προς νοικοκυριά και υποκείμενοι παράγοντες

Δείκτης διάχυσης, %

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στα κριτήρια δανεισμού, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αυστηροποίηση των κριτηρίων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί χαλάρωση των κριτηρίων δανεισμού και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

"Κόστος κεφαλαίων και περιορισμοί που συνδέονται με τον ισολογισμό" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Κεφάλαιο και κόστος που σχετίζεται με την κεφαλαιακή θέση", "Ικανότητα πρόσβασης σε χρηματοδότηση μέσω της αγοράς" και "Κατάσταση ρευστότητας" των τραπεζών (οι αναλυτικοί επιμέρους παράγοντες προστέθηκαν τον Απρίλιο 2022).

"Άσκηση πιέσεων από τον ανταγωνισμό" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Ανταγωνισμός από άλλα τραπεζικά ιδρύματα" και "Ανταγωνισμός από μη τραπεζικά ιδρύματα".

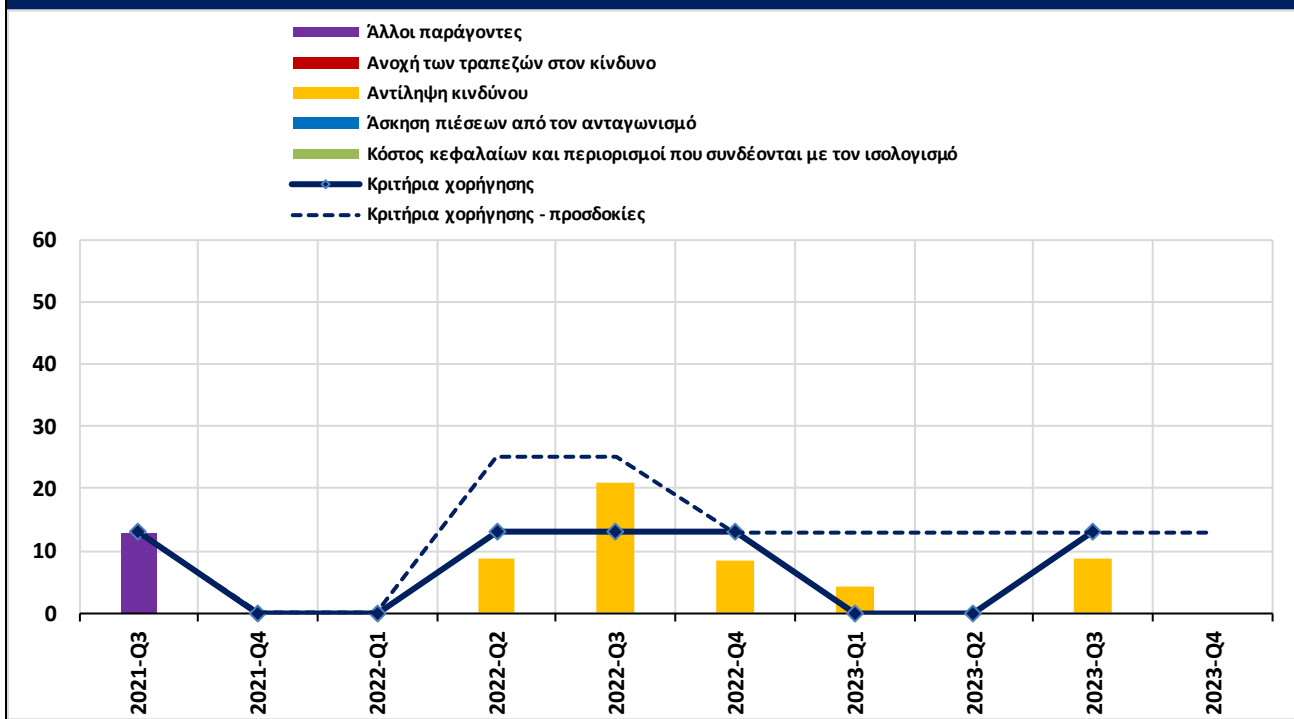
"Αντίληψη κινδύνου" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές", "Προοπτικές για την αγορά κατοικίας, συμπεριλαμβανομένων των αναμενόμενων εξελίξεων στις τιμές κατοικίας" και "Φερεγγυότητα δανειολήπτη".

Οι **"Άλλοι παράγοντες"** αφορούν επιπρόσθετους παράγοντες που ανέφεραν συμμετέχουσες τράπεζες ότι συνετέλεσαν στην αλλαγή των κριτηρίων χορήγησης των εν λόγω δανείων.

2.3. Κριτήρια χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά

Τα κριτήρια χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά, επίσης έγιναν αυστηρότερα κατά το τρίτο τρίμηνο του 2023, σύμφωνα και με τις προσδοκίες των τραπεζών, όπως αυτές καταγράφηκαν το προηγούμενο τρίμηνο. Όπως και για τα στεγαστικά δάνεια, η αντίληψη αυξημένου κινδύνου από τις τράπεζες σε σχέση με τη γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές, καθώς και με τη φερεγγυότητα των δανειοληπτών, τις οδήγησε στην υιοθέτηση αυστηρότερων κριτηρίων χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων σε νοικοκυριά (βλ. **Διάγραμμα 3**).

Διάγραμμα 3 Αλλαγές στα κριτήρια χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά και υποκείμενοι παράγοντες
Δείκτης διάχυσης, %

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στα κριτήρια δανεισμού, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αυστηροποίηση των κριτηρίων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνσή, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί χαλάρωση των κριτηρίων δανεισμού και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

"**Κόστος κεφαλαίων και περιορισμοί που συνδέονται με τον ισολογισμό**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Κεφάλαιο και κόστος που σχετίζεται με την κεφαλαιακή θέση", "Ικανότητα πρόσβασης σε χρηματοδότηση μέσω της αγοράς" και "Κατάσταση ρευστότητας" των τραπεζών (οι αναλυτικοί επιμέρους παράγοντες προστέθηκαν τον Απρίλιο 2022).

"**Άσκηση πιέσεων από τον ανταγωνισμό**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Ανταγωνισμός από άλλα τραπεζικά ιδρύματα" και "Ανταγωνισμός από μη τραπεζικά ιδρύματα".

"**Αντίληψη κινδύνου**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές", "Φερεγγυότητα καταναλωτών" και "Κίνδυνος όσον αφορά τη ζητούμενη ασφάλεια".

Οι "**Άλλοι παράγοντες**" αφορούν επιπρόσθετους παράγοντες που ανέφεραν συμμετέχουσες τράπεζες ότι συνετέλεσαν στην αλλαγή των κριτηρίων χορήγησης των εν λόγω δανείων.

2.4. Προσδοκίες για το επόμενο τρίμηνο

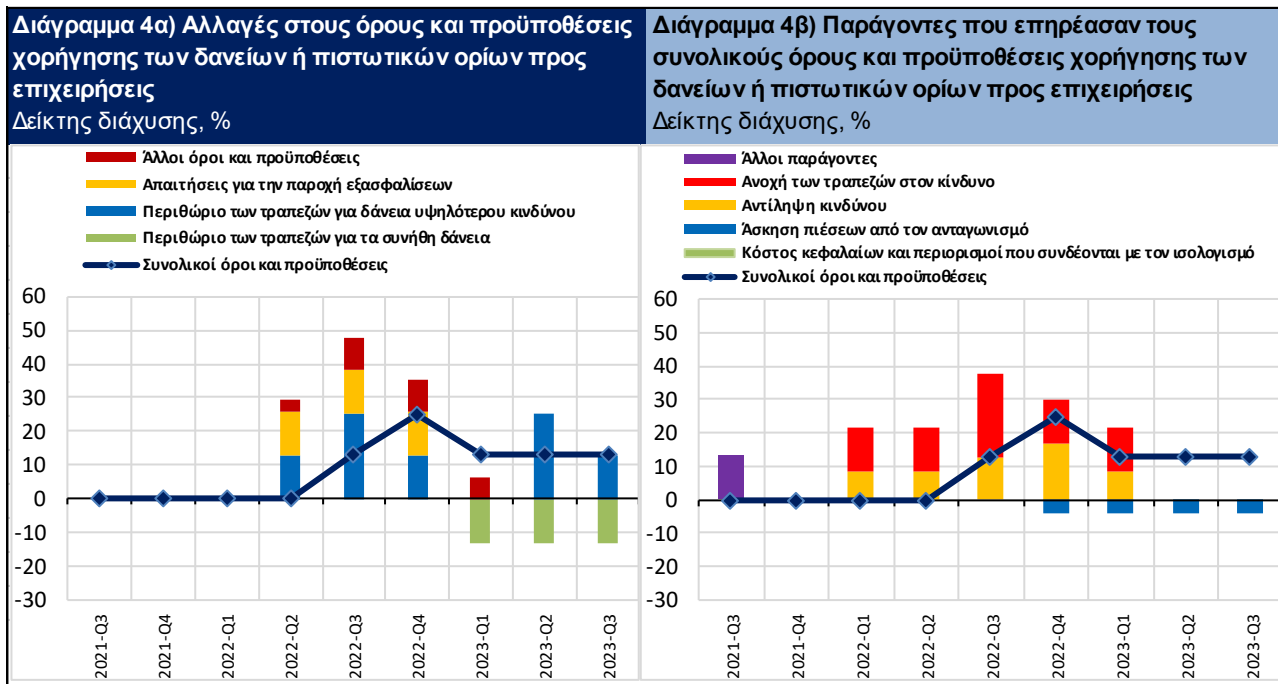
Σύμφωνα με τις προσδοκίες των τραπεζών για το τέταρτο τρίμηνο του 2023, τα κριτήρια χορήγησης δανείων στην Κύπρο τόσο προς επιχειρήσεις όσο και για όλες τις κατηγορίες δανείων προς νοικοκυριά αναμένεται να γίνουν αυστηρότερα σε σύγκριση με το προηγούμενο τρίμηνο (βλ. **Διαγράμματα 1-3**).

3. Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων

3.1. Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων ή πιστωτικών ορίων προς επιχειρήσεις

Σύμφωνα με την Έρευνα, η αυστηροποίηση στους συνολικούς όρους και προϋποθέσεις χορήγησης νέων επιχειρηματικών δανείων (δηλαδή οι όροι και προϋποθέσεις του δανείου που συμφωνούνται κατά τη σύναψη της δανειακής σύμβασης) συνεχίστηκε και το τρίτο τρίμηνο του 2023, με το περιθώριο(διαφορά έναντι σχετικού επιτοκίου αναφοράς) των τραπεζών για δάνεια υψηλότερου κινδύνου να αυξάνεται (βλ. **Διάγραμμα 4(α)**). Από την άλλη, το περιθώριο των τραπεζών για τα συνήθη δάνεια συνέχισε να μειώνεται σε καθαρή βάση (βλ. **Διάγραμμα 4(α)**), επισημαίνοντας ωστόσο και αυτό το τρίμηνο τις διαφορετικές απόψεις μεταξύ των τραπεζών.

Όσον αφορά τους παράγοντες, η αντίληψη αυξημένου πιστωτικού κινδύνου των τραπεζών φαίνεται να οδήγησε στην αυστηροποίηση των όρων και προϋποθέσεων, αν και λόγω της ετερογένειας και της ανιστάθμισης που παρατηρείται στις απαντήσεις των τραπεζών, η συνολική επίδραση του εν λόγω παράγοντα στις αλλαγές των συνολικών όρων και προϋποθέσεων παρουσιάζεται ουδέτερη. Την ίδια στιγμή, ο αυξημένος ανταγωνισμός από άλλα τραπεζικά ιδρύματα συνεχίζει για τέταρτο συνεχόμενο τρίμηνο να συγκρατεί το βαθμό αυστηροποίησης των συνολικών όρων και προϋποθέσεων (βλ. **Διάγραμμα 4(β)**).

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στους όρους και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων ή πιστωτικών ορίων, **θετική ένδειξη** υποδηλώνει αυστηροποίηση των όρων και προϋποθέσεων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλώνει χαλάρωση των όρων και προϋποθέσεων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

4α) Ως «**περιθώριο**» ορίζεται η διαφορά έναντι σχετικού επιτοκίου αναφοράς (αύξηση περιθωρίου = αυστηροποίηση, μείωση περιθωρίου = χαλάρωση).

"**Άλλοι όροι και προϋποθέσεις**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των όρων και προϋποθέσεων που αφορούν "Επιβαρύνσεις εκτός τόκων", "Μέγεθος δανείου ή πιστωτικού ορίου", "Ρήτρες δανείων" και "Διάρκεια".

4β) "**Κόστος κεφαλαίων και περιορισμοί που συνδέονται με τον ισολογισμό**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Κεφάλαιο και κόστος που σχετίζεται με την κεφαλαιακή θέση", "Ικανότητα πρόσβασης σε χρηματοδότηση μέσω της αγοράς" και "Κατάσταση ρευστότητας".

"**Άσκηση πιέσεων από τον ανταγωνισμό**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Ανταγωνισμός από άλλα τραπεζικά ιδρύματα", "Ανταγωνισμός από μη τραπεζικά ιδρύματα" και "Ανταγωνισμός από χρηματοδότηση μέσω της αγοράς".

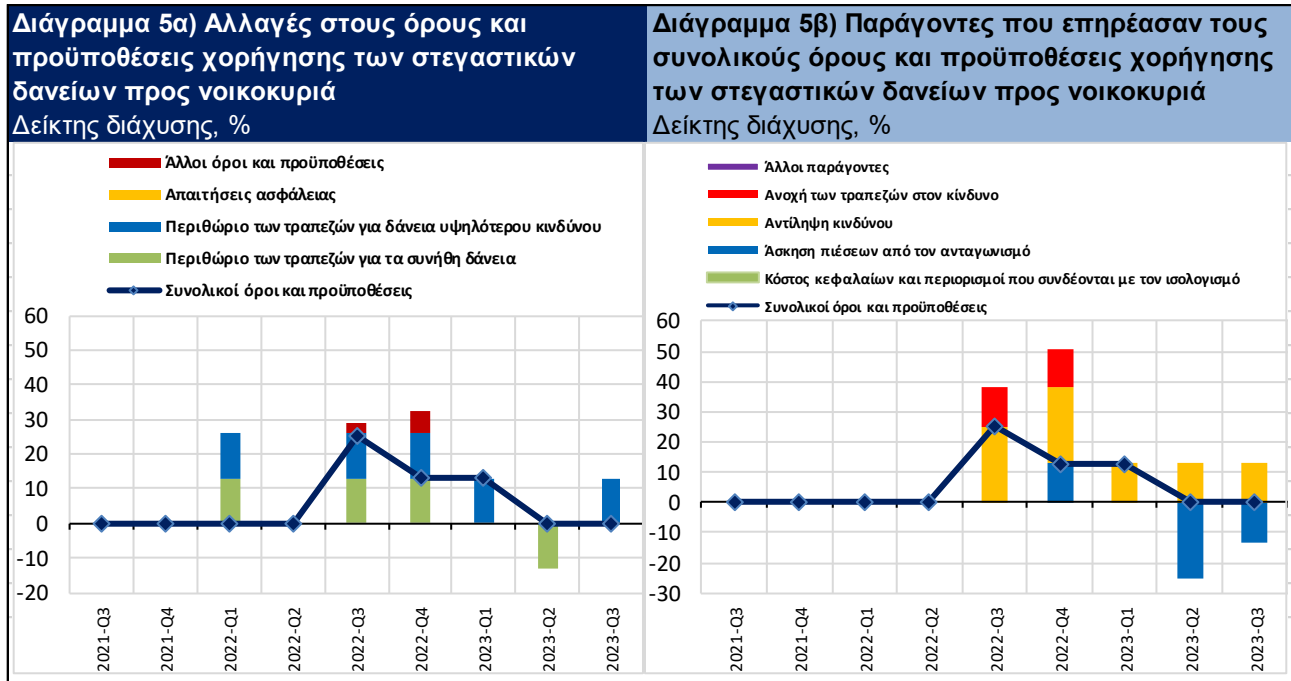
"**Αντίληψη κινδύνου**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές", "Κατάσταση και προοπτικές που αφορούν συγκεκριμένους κλάδους ή εταιρείες/φερεγγυότητα δανειολήπτη" και "Κίνδυνος όσον αφορά τις ζητούμενες εξασφαλίσεις".

Οι "**Άλλοι παράγοντες**" αφορούν επιπρόσθετους παράγοντες που ανέφεραν συμμετέχουσες τράπεζες ότι συνετέλεσαν στην αλλαγή των όρων και προϋποθέσεων χορήγησης των εν λόγω δανείων.

Σημειώνεται ότι, οι αναλυτικοί επιμέρους παράγοντες προστέθηκαν τον Απρίλιο 2022.

3.2. Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης στεγαστικών δανείων προς νοικοκυριά

Κατά το τρίτο τρίμηνο του 2023, οι συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης νέων στεγαστικών δανείων παρέμειναν σε καθαρή βάση αμετάβλητοι, παρά την καθαρή αύξηση του περιθωρίου επιτοκίου των τραπεζών για τα δάνεια υψηλότερου κινδύνου (βλ. **Διάγραμμα 5(α)**). Όσον αφορά τους παράγοντες που επηρέασαν τους συνολικούς όρους και προϋποθέσεις χορήγησης νέων στεγαστικών δανείων το τρίτο τρίμηνο του 2023, η επίδραση της εκτίμησης των τραπεζών για αυξημένο κίνδυνο αντισταθμίστηκε από την άσκηση πιέσεων από τον ανταγωνισμό (βλ. **Διάγραμμα 5(β)**).

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στους όρους και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αυστηροποίηση των όρων και προϋποθέσεων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί χαλάρωση των όρων και προϋποθέσεων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

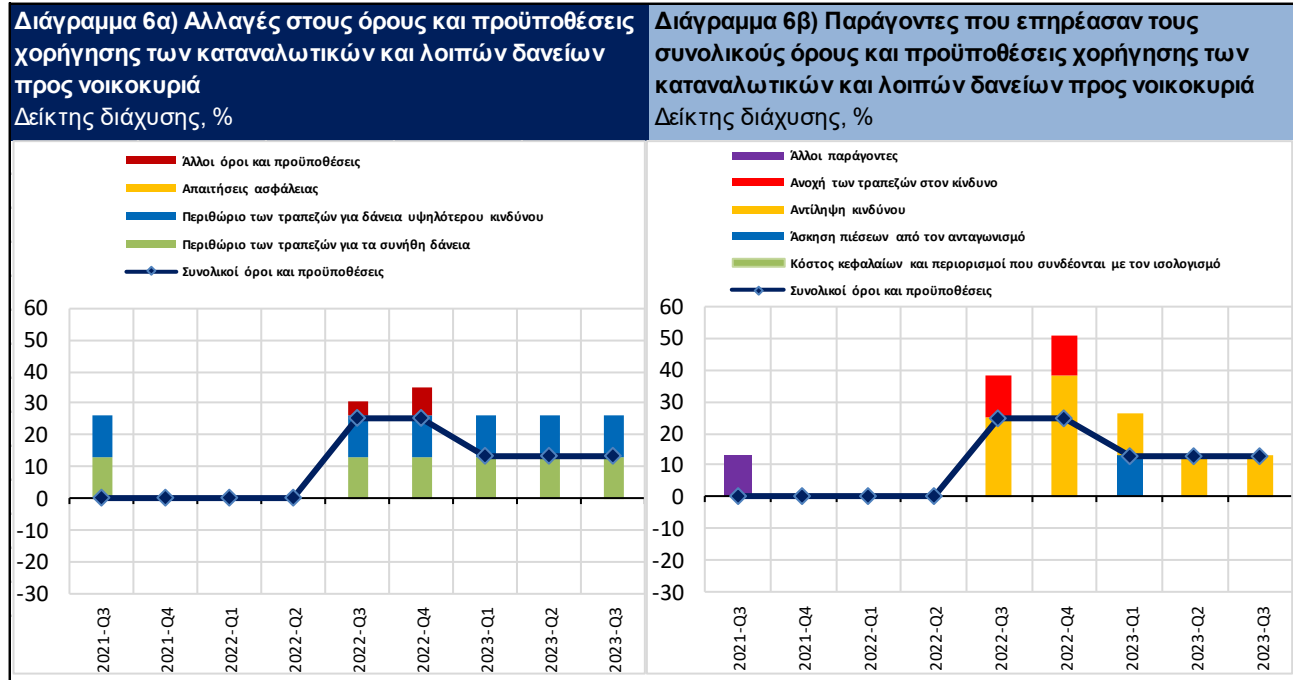
5α) Ως **«περιθώριο»** ορίζεται η διαφορά έναντι σχετικού επιτοκίου αναφοράς (αύξηση περιθωρίου = αυστηροποίηση, μείωση περιθωρίου = χαλάρωση).

«Άλλοι όροι και προϋποθέσεις» ως μη σταθμισμένοι μέσος όρος των όρων και προϋποθέσεων: "Λόγος δανείου προς αξία ακινήτου", "Άλλοι περιορισμοί όσον αφορά το μέγεθος του δανείου", "Διάρκεια" και "Επιβαρύνσεις εκτός τόκων".

5β) Οι **«Άλλοι παράγοντες»** αφορούν επιπρόσθετους παράγοντες που ανέφεραν συμμετέχουσες τράπεζες ότι συνετέλεσαν στην αλλαγή των όρων και προϋποθέσεων χορήγησης των εν λόγω δανείων.

3.3. Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά

Οι συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά έγιναν αυστηρότεροι το τρίτο τρίμηνο του 2023, για πέμπτο συνεχόμενο τρίμηνο. Συγκεκριμένα, το περιθώριο επιτοκίου των τραπεζών τόσο για τα συνήθη δάνεια όσο και για τα δάνεια υψηλότερου κινδύνου συνέχισε να αυξάνεται (βλ. **Διάγραμμα 6(α)**). Η αυστηροποίηση των συνολικών όρων και προϋποθέσεων χορήγησης νέων καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά κατά το υπό αναφορά τρίμηνο, σύμφωνα με την Έρευνα, αποδίδεται στην αντίληψη των τραπεζών για αυξημένο κίνδυνο (βλ. **Διάγραμμα 6(β)**).

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στους όρους και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αυστηροποίηση των όρων και προϋποθέσεων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί χαλάρωση των όρων και προϋποθέσεων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

6α) Ως «**περιθώριο**» ορίζεται η διαφορά έναντι σχετικού επιτοκίου αναφοράς (αύξηση περιθωρίου = αυστηροποίηση, μείωση περιθωρίου = χαλάρωση).

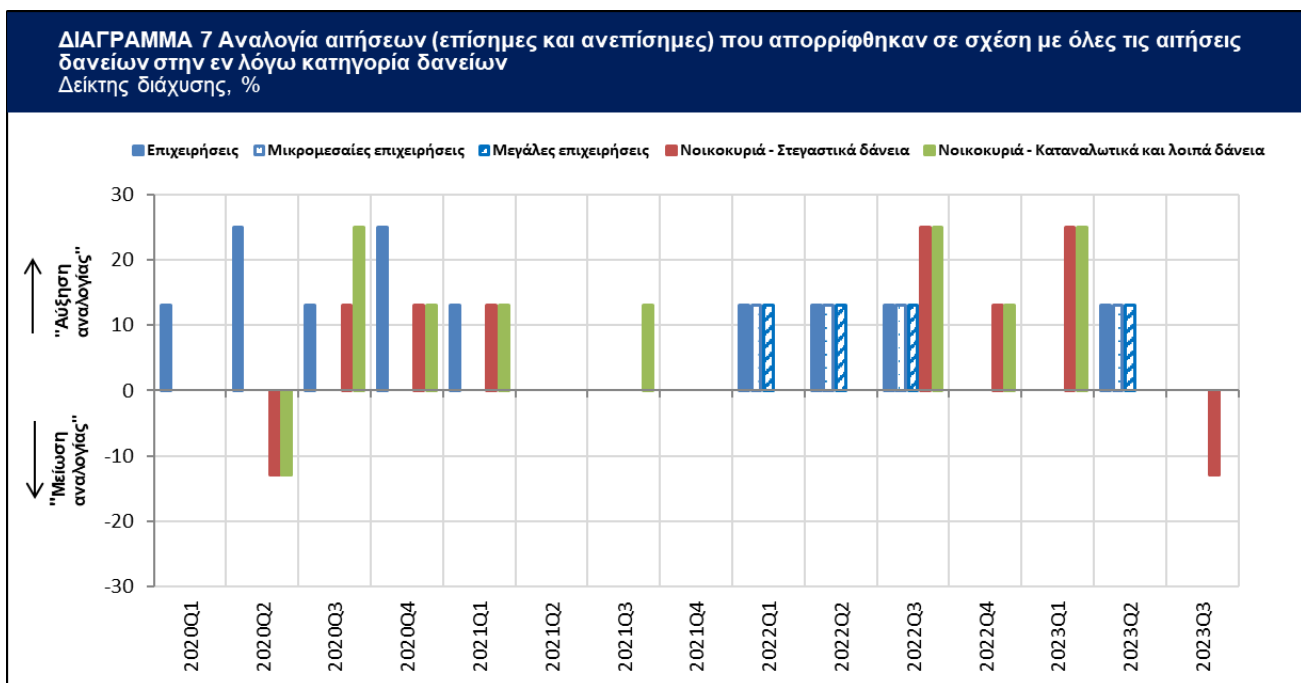
«**Άλλοι όροι και προϋποθέσεις**» ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των όρων και προϋποθέσεων που αφορούν: «Μέγεθος δανείου», «Διάρκεια» και «Επιβαρύνσεις εκτός τόκων».

6β) Οι «**Άλλοι παράγοντες**» αφορούν επιπρόσθετους παράγοντες που ανέφεραν συμμετέχουσες τράπεζες ότι συνετέλεσαν στην αλλαγή των όρων και προϋποθέσεων χορήγησης των εν λόγω δανείων.

4. Απορριφθείσες αιτήσεις

Κατά το τρίτο τρίμηνο του 2023 η αναλογία των αιτήσεων (επίσημων και ανεπίσημων) οι οποίες απορρίφθηκαν ως προς το σύνολο των αιτήσεων για δάνεια από επιχειρήσεις δεν κατέγραψε αλλαγή από το προηγούμενο τρίμηνο, τόσο για μικρομεσαίες επιχειρήσεις όσο και για μεγάλες επιχειρήσεις (βλ. **Διάγραμμα 7**). Η εξέλιξη αυτή συνάδει με τα αμετάβλητα κριτήρια χορήγησης δανείων προς επιχειρήσεις τα τελευταία δύο τρίμηνα.

Αντίθετα, κατά το υπό αναφορά τρίμηνο, παρατηρήθηκε μείωση στην αναλογία των απορριφθέντων αιτήσεων για νέα στεγαστικά δάνεια από νοικοκυριά αν και τα κριτήρια χορήγησης των εν λόγω δανείων καταγράφουν συνεχή αυστηροποίηση από το δεύτερο τρίμηνο του 2020. Παράλληλα, η αναλογία των απορριφθέντων αιτήσεων για νέα καταναλωτικά και λοιπά δάνεια από νοικοκυριά κατά το τρίτο τρίμηνο του 2023 παρέμεινε αμετάβλητη (βλ. **Διάγραμμα 7**).

Σημειώσεις:

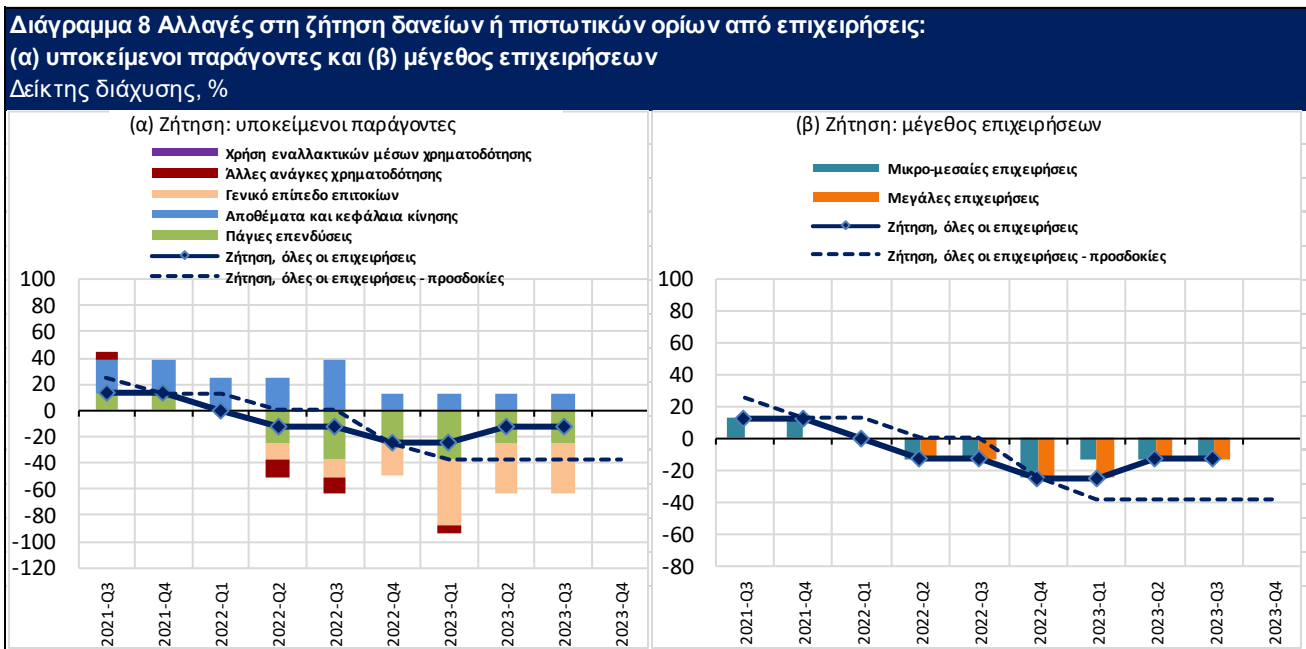
Ποσοστό των αιτήσεων δανείων που απορρίφθηκαν σε σχέση με τον όγκο όλων των αιτήσεων δανείων στη συγκεκριμένη κατηγορία δανείων.

Η κατανομή κατά μέγεθος επιχείρησης προστέθηκε τον Απρίλιο του 2022.

5. Ζήτηση δανείων

5.1. Ζήτηση δανείων ή πιστωτικών ορίων από επιχειρήσεις

Η καθαρή ζήτηση δανείων από επιχειρήσεις συνέχισε να καταγράφει μείωση και το τρίτο τρίμηνο του 2023, η οποία όμως ήταν σε μικρότερο βαθμό από τις προσδοκίες των τραπεζών, όπως αυτές είχαν καταγραφεί στην έρευνα του προηγούμενου τριμήνου. Σύμφωνα με την Έρευνα, η μείωση στη ζήτηση των εν λόγω δανείων το τρίτο τρίμηνο του 2023 συνεχίζει να αποδίδεται στο γενικό επίπεδο των επιτοκίων και τη μειωμένη ζήτηση χρηματοδότησης πάγιων επενδύσεων. Με την αβεβαιότητα που χαρακτηρίζει το τρέχον οικονομικό περιβάλλον και προοπτικές, οι επιχειρήσεις φαίνεται να συνεχίζουν να αναβάλλουν τα επενδυτικά τους σχέδια. Παράλληλα, η ζήτηση χρηματοδότησης αποθεμάτων και κεφαλαίων κίνησης συνέχισε να αυξάνεται και το τρίτο τρίμηνο του 2023, στον ίδιο όμως μειωμένο ρυθμό των τελευταίων τριών τριμήνων (βλ. **Διάγραμμα 8(α)**). Η μείωση της καθαρής ζήτησης δανείων κατά το τρίτο τρίμηνο του 2023 παρατηρείται τόσο από μικρομεσαίες επιχειρήσεις όσο και από μεγάλες επιχειρήσεις (βλ. **Διάγραμμα 8(β)**).

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνσή των αλλαγών στη ζήτηση δανείων ή πιστωτικών ορίων, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αύξηση της ζήτησης και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί μείωση της ζήτησης και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

"Άλλες ανάγκες χρηματοδότησης" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Συγχωνεύσεις ή εξαγορές και αναδιάρθρωση επιχειρήσεων" και "Αναχρηματοδότηση / αναδιάρθρωση και επαναδιαπραγμάτευση χρέους".

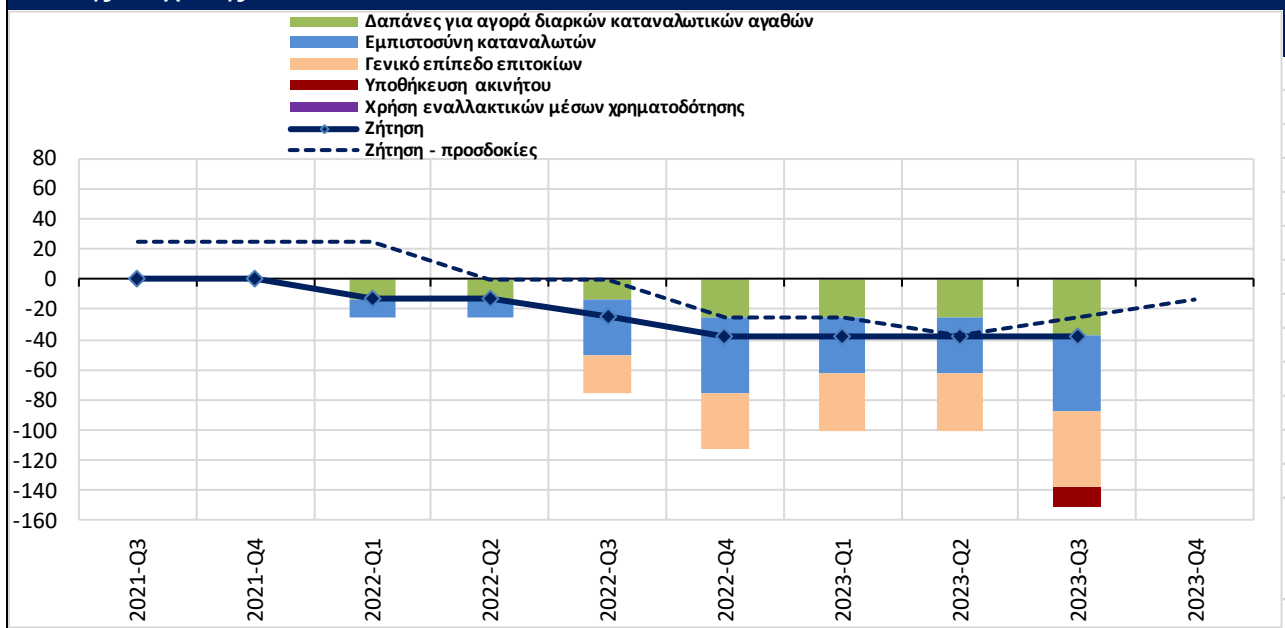
"Χρήση εναλλακτικών μέσων χρηματοδότησης" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Εσωτερική χρηματοδότηση", "Δάνεια από άλλα τραπεζικά ιδρύματα", "Δάνεια από μη τραπεζικά ιδρύματα", "Έκδοση/εξόφληση χρεογράφων" και "Έκδοση/εξόφληση μετοχών".

5.3. Ζήτηση δανείων από νοικοκυριά για καταναλωτικά και λοιπά δάνεια

Η καθαρή ζήτηση καταναλωτικών και λοιπών δανείων από νοικοκυριά συνέχισε να καταγράφει σημαντική μείωση και το τρίτο τρίμηνο του 2023, σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι αναμενόταν. Σύμφωνα με την Έρευνα, οι παράγοντες που συνέβαλαν στη μείωση της ζήτησης αυτής της κατηγορίας δανείων ήταν και αυτό το τρίμηνο η επιδείνωση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών, το επίπεδο των επιτοκίων και η περαιτέρω μείωση των δαπανών για αγορά διαρκών καταναλωτικών αγαθών. Επιπρόσθετα, αρνητική επίδραση στη ζήτηση καταναλωτικών και λοιπών δανείων από νοικοκυριά κατά το υπό αναφορά τρίμηνο είχε, για πρώτη φορά, και η μείωση καταναλωτικών δαπανών οι οποίες χρηματοδοτούνται από δάνεια με προσημείωση ακινήτου (βλ. **Διάγραμμα 10**).

Διάγραμμα 10 Αλλαγές στη ζήτηση καταναλωτικών και λοιπών δανείων από νοικοκυριά και υποκείμενοι παράγοντες

Δείκτης διάχυσης, %

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στη ζήτηση δανείων, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αύξηση της ζήτησης και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί μείωση της ζήτησης και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

"**Χρήση εναλλακτικών μέσων χρηματοδότησης**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Εσωτερική χρηματοδότηση από αποταμιεύσεις", "Δάνεια από άλλα τραπεζικά ιδρύματα" και "Άλλες πηγές εξωτερικής χρηματοδότησης".

"**Υποθήκευση ακινήτου**" αφορά τον παράγοντα "Καταναλωτικές δαπάνες οι οποίες χρηματοδοτούνται από δάνεια με προσημείωση ακινήτου".

5.4. Προσδοκίες για το επόμενο τρίμηνο

Σύμφωνα με τις προσδοκίες των συμμετεχουσών στην έρευνα τραπεζών για το τέταρτο τρίμηνο του 2023, αναμένεται ότι η καθαρή ζήτηση δανείων από επιχειρήσεις και νοικοκυριά για όλες τις κατηγορίες δανείων θα συνεχίσει να μειώνεται. Ειδικότερα, η μείωση στη ζήτηση δανείων από επιχειρήσεις αναμένεται να είναι σε μεγαλύτερο βαθμό από αυτήν που καταγράφηκε το τρίτο τρίμηνο του 2023 ενώ για όλες τις κατηγορίες δανείων από νοικοκυριά αναμένεται ότι θα είναι πιο συγκρατημένη (βλ. **Διαγράμματα 8-10**).

6. Σημειώσεις

Η Έρευνα Τραπεζικών Χορηγήσεων (ETX) αποτελεί μια ποιοτική έρευνα για τις τραπεζικές χορηγήσεις στη ζώνη του ευρώ και βασικός της στόχος είναι η βελτίωση της πληροφόρησης για τις συνθήκες χρηματοδότησης στη ζώνη του ευρώ. Το ερωτηματολόγιο της έρευνας απευθύνεται σε ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα των τραπεζών της κάθε χώρας της ζώνης του ευρώ και καλύπτει ένα ευρύ φάσμα θεμάτων για το δανεισμό στις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά. Για παράδειγμα, περιλαμβάνει ερωτήσεις που αφορούν τα κριτήρια για την έγκριση των δανείων, τους όρους και τις προϋποθέσεις χορήγησης πιστώσεων καθώς και την αξιολόγηση των τραπεζών για τις συνθήκες που επηρεάζουν τη ζήτηση των δανείων. Περαιτέρω πληροφορίες θα βρείτε στην περιγραφή της μεθοδολογίας εν λόγω έρευνας [εδώ](#).

Σημειώνεται ότι από τον Απρίλιο 2015 το ερωτηματολόγιο της ETX έχει εμπλουτιστεί με επιπρόσθετες ερωτήσεις και συνεχίζεται να εμπλουτίζεται ανά διαστήματα, με στόχο, πάντα, τη βελτιστοποίηση και την παροχή επικαιροποιημένων πληροφοριών στο Διοικητικό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων νομισματικής πολιτικής. Στα πλαίσια αυτά, δύναται επίσης να προστεθούν και συγκεκριμένες ερωτήσεις ειδικού ενδιαφέροντος για να ερευνηθούν κάποια επίκαιρα θέματα της οικονομίας. Ωστόσο, για τη διασφάλιση της ανωνυμίας των συμμετεχουσών στην έρευνα τραπεζών, τα αποτελέσματα αυτά δεν δημοσιεύονται στην παρούσα έκθεση.

Τα αποτελέσματα της ETX, η οποία διεξήχθη τον Οκτώβριο του 2023, αναφέρονται στις αλλαγές που σημειώθηκαν το τρίτο τρίμηνο του 2023, σε σύγκριση με το προηγούμενο τρίμηνο, και στις προσδοκίες των τραπεζών για το τέταρτο τρίμηνο του 2023, σε σύγκριση με το τρίτο τρίμηνο του 2023, όσον αφορά τα κριτήρια χορήγησης δανείων, τους όρους και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων και τη ζήτηση δανείων σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά. Τα αποτελέσματα της εν λόγω έρευνας για την Κύπρο δεν είναι σταθμισμένα ως προς το μερίδιο αγοράς της κάθε τράπεζας που λαμβάνει μέρος στην έρευνα, επομένως οι απαντήσεις όλων των συμμετεχόντων έχουν την ίδια βαρύτητα. Η έρευνα καλύπτει περίπου το 85% της αγοράς χορηγήσεων στην Κύπρο που δίνονται σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά της ζώνης του ευρώ. Για την ανάλυση των συγκεντρωτικών αποτελεσμάτων χρησιμοποιείται ο δείκτης διάχυσης (diffusion index). Σημειώνεται ότι ο δείκτης διάχυσης στο 0 μπορεί να υποδηλοί ότι, είτε δεν σημειώθηκε μεταβολή από το προηγούμενο τρίμηνο, είτε ότι οι απαντήσεις των τραπεζών αντισταθμίζονται μεταξύ τους.

Επισημαίνεται ότι τα αποτελέσματα της έρευνας βασίζονται στις απαντήσεις των τραπεζών που συμμετέχουν στην εν λόγω έρευνα και εκφράζουν τη δική τους αντίληψη για τη χρηματοδοτική αγορά στην Κύπρο. Τα αποτελέσματα δεν αντιπροσωπεύουν αντιλήψεις, προσδοκίες ή εκτιμήσεις της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου.